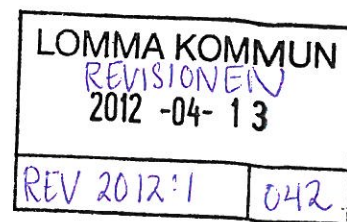

Kommunfullmäktige
Lomma kommun

21

Revisionsberättelse för år 2011

Vi har granskat kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och genom utsedda lekmannarevisorer även verksamheten i Lomma Servicebostäder AB, Lunds Energikoncernen AB, Krafringen AB, Kommunupphandling Syd AB, AB Malmöregionens Avlopp, Lomma Varmbadhus AB och Lomma Uthyrningsfastigheter AB.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan "Revisorernas redogörelse för år 2011".

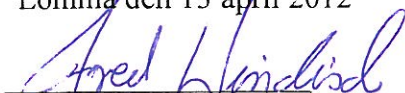
Vi bedömer att styrelsen och nämnder har bedrivit verksamheten på en tillfredställande nivå avseende kommunfullmäktiges uppsatta finansiella och verksamhetsmässiga mål enligt god ekonomisk hushållning dock med beaktande av nedanstående.

Vi har i tidigare revisionsberättelser uppmanat till att åtgärder måste vidtas för att skapa balans mellan intäkter och kostnader. Under de senaste fem åren har verksamhetens nettokostnader i procent ökat mer än skatteintäkterna. Låneskulden har ökat från 100 till 320 mkr. Kommunens expansion bedöms fortsätta de närmaste åren, innebärande stora investeringsbehov. Härtill kommer ökande pensionskostnader. Mot denna bakgrund måste vi återigen understryka vikten av att åtgärder vidtas för att leva upp till målsättningen tillväxt i balans innebärande en resultatnivå på 2,5 procent av intäkterna.

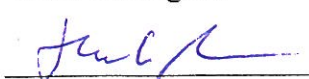
Vi tillstyrker att styrelsen och övriga nämnder samt de enskilda förtroendevalda i dessa organ beviljas ansvarsfrihet.

Vi tillstyrker också att kommunens årsredovisning godkänns. Den är upprättad i enlighet med kommunala redovisningslagen.

Lomma den 13 april 2012

Fred Windisch

Sune Heinegård

Henrik Nilsson

Åke Christensson

Sven-Eric Davidsson

Revisorernas redogörelse för år 2011

Vi har utfört vår granskning enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet, fastställt revisionsreglemente samt de lagar och förordningar som berör revisionens verksamhet.

Revisorerna granskar *årligen*, i den omfattning som följer av god revisionsred, *all verksamhet* som bedrivs inom nämnderna. Genom lekmannarevisorerna granskar revisorerna även den verksamhet som bedrivs i de kommunala företagen.

Målet med revisorernas arbete är ansvarsprövningen, det vill säga revisorernas bedömning i frågan om ansvarsfrihet som lämnas till kommunfullmäktige inför deras årliga ansvarsprövning och beslut. Granskningsuppdraget är medlet att nå fram till denna ansvarsprövning.

En viktig och grundläggande del i revisionsprocessen är planering av revisionsinsatserna. Utifrån en genomförd väsentlighets- och riskanalys har en revisionsplan upprättats.

Följande granskningar har utifrån antagen revisionsplan genomförts under året:

Nämndernas och styrelsens ansvar för ledning, styrning, uppföljning, utvärdering och kontroll – ansvarsutövande

Nämnder och styrelser har ansvar för att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig och säker verksamhet genom aktiva beslut. Vi definierar begreppet ansvarsutövande som nämndens aktiva åtgärder för att styra, följa upp, utvärdera och kontrollera verksamheten.

Årets granskning har bland annat inriktats på aktuella frågor inom nämndernas och styrelsens respektive ansvarsområde. Granskningen syftar även till att bedöma nämndernas och enskilda ledamöters förutsättningar att kunna ta ansvar utifrån gällande lagstiftning och hur ansvarstagandet fungerar i praktiken. Vidare har diskussion förts med nämnderna om vilka risker som de bedömer finns i verksamheten. Revisorerna har diskuterat granskningen med samtliga nämnder.

Nedan redovisas en kort sammanfattning av de noteringar som gjordes för respektive nämnd:

Kommunstyrelsen

- Revisionen framförde att nämnderna brister i att visa följsamhet mot beslutad investeringsram
- På revisionens fråga om hur kommunstyrelsen bedömer nämndernas sparsamhet uppgavs att nämnderna visserligen är sparsamma men att det finns behov av ytterligare åtgärder

- Den ekonomiska uppföljningen har i vissa avseenden brutit hos nämnderna enligt kommunstyrelsens uppfattning.
- Det råder en bra balans mellan förtroendevalda och tjänstemän med en god dialog mellan parterna.
- Avseende RYC kommer en nystart att ske initierad av kommunledningskontoret.

Socialnämnden

- Åldrande befolkning i kommunen i kombination med en minskad mortalitet
- Nämnden anser att särskilt närståendeverksamheten fungerar väl
- Nuvarande avtal med Carema löper ut i början av 2013. Nämnden avser att då upphandla vård- och omsorg både i Lomma och i Bjärred.
- Bra samarbete mellan socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden kring barn som far illa.
- Prognosen för år 2011 pekar på ett underskott på – 11,1 mnkr. Nämndens ordförande anser att budgeten kommer att vara i balans under 2012. Revisionen framför att nämndens bedömning är alltför optimistisk.

Barn- och utbildningsnämnden

- Ny skollag som trädde ikraft från och med 1 juli 2011 som bla kommer att innebära att rektorena får ökade befogenheter men även att föräldrars möjligheter att framföra synpunkter på skolan kommer att utökas
- Nämnden har gjort en beställning till förvaltningen att budgeten för år 2011 ska hållas och kvalitén ska vara oförändrad. På revisionens fråga tillstår nämnden att det finns en periodiseringsproblematik i nuvarande redovisning
- Kommunen kom på andra plats i rankningen av årets skolkommun år 2011.
- Antalet elever med särskilda behov har mer än fördubblats. Detta är delvis kopplat till en ökad inflyttning

Tekniska nämnden

- Ett nytt internhyressystem förväntas vara klart inom ett år. Detta kommer att bidra till en tydligare koppling mellan kostnad och lokalutnyttjande
- Nämnden har fått extra medel för eftersatt underhåll till fastighetsunderhåll med 14,4 mnkr och gatuunderhåll 6 mnkr. Nämnden bedömer att de i princip kommer att vara ikapp med underhållet vid årets slut.
- Nämnden anser att de i dagsläget får en tydligare ekonomisk redovisning än vad som tidigare varit fallet. Dock finns det ett förbättringsutrymme vad gäller periodiseringar av avgiftsfinansierad verksamhet.
- Avseende IT-stödet RYC anser förvaltningen att detta inte bidrar till verksamheten.

Kultur- och fritidsnämnden

- Den interna kontrollen är aktuell och är för närvarande inriktad på ungdomars närvaro på fritidsgårdar och att bokade fritidslokaler faktiskt nyttjas.
- Budgetuppföljning sker löpande och hittills redovisar nämnden en positiv prognos.

Miljö- och byggnadsnämnden

- Ny Plan- och byggtaxa har antagits av fullmäktige. Nämnden bedömer att de har god kostnadstäckning på motsvarande ca 70 procent på bygglovsärenden
- När det gäller bygglov informeras från förvaltningens sida om energieffektiva åtgärder där hänvisning sker till energirådgivare. Tidigare år har inte nämnden haft fokus på energiförbrukningsfrågor.

Internkontroll

Revisionen har även under år 2011 följt nämndernas arbete med den interna kontrollen. Revisionen bedömer att det interna kontrollarbetet har fortsatt att utvecklas i positiv riktning men att det finns utrymme till ytterligare förbättringar.

2011 års bokslut och årsredovisning

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om.

Vi bedömer att årsredovisningen i all väsentlighet redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed.

Vi instämmer i kommunstyrelsens bedömning av att balanskravet har uppfyllts.

Vi bedömer att de finansiella målen delvis uppnåtts. Vi bedömer att målen för verksamheten uppnåtts till övervägande del utifrån återrapporteringen i årsredovisningen. Avseende de nämndsmål som fullmäktige valt ut som särskilt viktiga noterar vi att måluppfyllelsen har förbättrats i förhållande till föregående år.

Avseende nämndernas budgetavvikelser noterar vi att fullmäktige har godkänt socialnämndens underskott för år 2011 på -10,5 mnkr. Gällande barn- och utbildningsnämnden noterar vi att nämnden visat varierande grad av underskott under fyra år i följd.

Av förvaltningsberättelsen framgår tydligt att kommunens avgiftsfinansierade verksamheter har obalans mellan intäkter och kostnader, framförallt avseende vatten- och avloppsverksamheten (-2,3 mnkr) och hamnverksamheten (-1,8 mnkr). Inom vatten- och avloppsverksamheten har konsekvensen blivit att skattekollektivet har fått täcka upp för ej återhämtade underskott från år 2008 på 2,2 mnkr. Åtgärder behöver vidtas så att dessa verksamheter uppnår balans mellan kostnader och intäkter enligt fullmäktiges riktlinjer.

Vi bedömer att det är av största vikt att kommunstyrelsen, med tanke på sin uppsiktsplikt, vidtar åtgärder för långsiktigt säkerställa balansen mellan intäkter och kostnader i synnerhet med tanke på den kraftiga befolkningstillväxten och de krav som detta medför på den kommunala verksamheten. För att ha en god ekonomisk hushållning på sikt krävs ett resultat som över tiden värdesäkrar kommunens förmögenhet och att återinvesteringar självfinansieras.

Vi anser att det är en brist att socialnämndens rapportering av intern kontroll saknas i förvaltningsberättelsen.

Vi bedömer det som väsentligt att kommunen de närmaste åren särskilt uppmärksammar vikten av att prioritera i investeringsverksamheten där de ekonomiska konsekvenserna vägs mot behovet att leverera kommunala tjänster till medborgarna. Vidare anser vi att åtgärder ska vidtas för att förbättra budgetföljsamheten.

Delårsrapport

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som kommunfullmäktige beslutat. Revisorernas uttalande avges i den bedömning som de avlämnar till kommunfullmäktige i samband med att delårsrapporten behandlas.

Utifrån genomförd granskning gör vi följande bedömning av kommunens delårsrapport:

- Vi bedömer att delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt
- Utifrån från redovisad prognos avseende mål för ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv gör vi bedömningen att två av fyra mål inte kommer att bli uppfyllda
- Avseende mål för god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv bedömer vi att samtliga tio verksamhetsmål kommer att uppfyllas.
- Avseende fullmäktiges övriga mål för nämnderna bedömer vi måluppfyllelsen som god.
- I förvaltningsberättelsen redovisas att nettokostnaderna bedöms öka med 8,2 procent samtidigt som skatter och utjämning endast kommer att öka med 4,3 procent under året. Vi anser det vara av största vikt att åtgärder vidtas för att uppnå balans mellan nettokostnadernas utveckling och skatteintäkterna för att på så sätt säkerställa en långsiktig ekonomisk stabilitet.
- Med anledning av Socialnämndens prognostiserade underskott anser vi det angeläget att en övergripande utvärdering sker av om nämnden har ändamålsenliga förutsättningar i förhållande till sitt uppdrag.

Fördjupade revisionsprojekt

Revisorerna har under år 2011 även genomfört fördjupade revisionsprojekt. Därutöver har uppföljningar genomförts enligt plan. Nedan redovisade rapporter har överlämnats till kommunfullmäktige:

Elevers och personals arbetsmiljö

Granskningens revisionsfråga har varit: Hur säkerställer Barn- och utbildningsnämnden att det bedrivs ett ändamålsenligt arbetsmiljöarbete för elever och personal? Efter genomförd granskning konstaterar vi att det bedrivs ett ändamålsenligt arbetsmiljöarbete för elever och personal i de granskade skolorna. Denna bedömning baserar vi på följande iakttagelser:

- Det finns system och rutiner för hantering av arbetsmiljöfrågor både centralt och på skolnivå. Granskningen visar att dessa rutiner följs i hög grad. Vi bedömer att det pågår ett aktivt och medvetet arbete med arbetsmiljöfrågor både på förvaltningsnivå och på skolorna.
- Vi finner inte på några större problemområden på de granskade skolorna. De händelser som inträffat har hanterats i enlighet med rutiner och riktlinjer.

Det finns dock ett par utvecklingsområden som vi vill uppmärksamma nämnden på:

- Barn- och utbildningsnämndens och Kommunstyrelsens respektive ansvar angående arbetsmiljöfrågor bör tydliggöras i reglementen och delegationsordningar.
- Återrapportering till Barn- och utbildningsnämnden avseende arbetsmiljöarbetet inom förvaltningen kan utvecklas.
- Återkoppling till personal och elever av planerade åtgärder avseende inrapporterade brister i arbetsmiljön kan utvecklas.
- Uppföljningsarbetet kan utvecklas genom att incident-/tillbudsrapporter sammanställs övergripande för att sedan användas i kvalitetsarbetet.

Seminarium elevers och personals arbetsmiljö

Granskning av elevers och personals arbetsmiljö har under år 2011 även genomförts i kommunerna Trelleborg, Staffanstorp, Klippan och Ängelholm. Resultaten från dessa granskningar presenterades på ett seminarium som arrangerades av kommunrevisionen i Ängelholm.

Seminarier leddes av konsulter från PwC och medverkade gjorde tjänstemän från berörda förvaltningar samt förtroendevalda revisorer från respektive kommun. Syftet med seminariet var bland annat att skapa en arena för kunskapsöverföring

och utbyte av goda exempel mellan de medverkande kommunerna samt etablera nya kontakter.

Granskning lönehantering

Revisorerna har genomfört en granskning av kommunens lönehantering för perioden 2011-01-01 – 2011-06-30. Granskningen har inriktats på ett antal kontrollmål rörande bl.a. ologiska personnummer, kontrollberäkning av källskatt och dubletter. I lönerutinen hanteras stora informationsmängder och stora belopp. Därför är det väsentligt att rutinen fungerar på avsett sätt.

Den sammanfattande bedömningen är att hanteringen av löner, utifrån kontrollmålen, över lag är tillfredställande och ändamålsenlig. Det finns dock några moment i hanteringen som bör förbättras då det finns brister avseende bl.a. transaktioner för nyckelpersoner och övertidsskulden. Därför är det viktigt att revisionens synpunkter beaktas för att stärka den interna kontrollen inom detta område.

Avvikande värden

För att bidra till en god intern kontroll avseende utbetalningar av större belopp krävs goda avstämningsrutiner för att kontinuerligt följa dessa transaktioner. I övrigt har revisionen inget att erinra.

Transaktioner för nyckelpersoner

Det är inte tillfredställande att reseräkningar lämnas in flera månader efter resehändelsen. Reseräkningar ska lämnas in i samband med att resehändelsen skett. I annat fall kan det leda till att räkenskaperna inte blir rättvisande då kostnaderna inte periodiseras på rätt sätt.

Syftet med genomförda resor ska anges samt att deltagare alltid ska uppges vid t.ex. resor, utbildning och representation. Det ska tydligt framgå vad den ekonomiska händelsen avser.

Moms får endast lyftas då momssatsen framgår av kvittot. Likaså är det viktigt att utlägg bokförs korrekt. Momslagstiftningen och Skatteverkets regler avseende moms ska följas.

Övertidsskulden

Det är inte tillfredställande att anställda har ett högt saldo av ackumulerad tid. Alltför höga saldon kan tyda på en arbetssituation som kan medföra oönskade konsekvenser såsom ohälsa och negativa effekter på organisationen vid större komputtag framöver. Kommunens övertids- och flexitidsbestämmelser ska följas avseende regelbundna avstämningar. Anledningen till arbetad övertid/mertid ska alltid anges.

Revisionen anser att möjligheten till att göra en markering i systemet för anställda som inte har rätt till övertid ska användas för att undvika att eventuella felutbetalningar genomförs. Revisionen anser även att anledningen till arbetad övertid/mertid ska anges.

Ändamålsenlighet avseende överförmyndaren

Revisorer har granskat ändamålsenligheten i överförmyndarens verksamhet. Granskningen ska besvara revisionsfrågan om överförmyndarens verksamhet bedrivs ändamålsenligt utifrån lagstiftning och fastställda riktlinjer.

Efter genomförd granskning gör vi bedömningen att det bedrivs en ändamålsenlig verksamhet i enlighet med lagstiftningen inom överförmyndarens ansvarsområde. Vi bedömer dock att det är en sårbar verksamhet mot bakgrund i avsaknaden av skriftliga/dokumenterade rutiner och avsaknad av internkontroll inom verksamheten.

Vi noterar att en ersättare lärs upp för att överförmyndarverksamheten inte ska vara knuten till en person vilket vi anser är mycket positivt men ett ytterligare säkerställande genom dokumentation av rutiner skulle göra verksamheten än mindre sårbar.

Vidare bedömer vi att överförmyndaren bör omfattas av ett reglemente för verksamheten där det framgår vad verksamheten ska omfatta. En oklar del är exempelvis utbildningsverksamhet för ställföreträdare som fullmäktige bör ta ställning till om detta ska inrymmas i överförmyndarens budget eller inte.

Tillgången på ställföreträdare uppges idag vara god men det bör inom verksamheten finnas en framförhållning för hur detta ska hanteras i framtiden då antalet ärenden förväntas öka än mer.

Rekommendationer

Överförmyndaren bör uppmärksamma fullmäktige om behovet av ett reglemente för att klargöra verksamhetens uppdrag och omfattning.

Rutiner för verksamheten bör dokumenteras skriftligen. Dessa bör även innehålla ett mål för när årsräkningarna ska vara färdigranskade.

En intern kontrollplan för verksamheten bör tas fram.

Revisionsstrategi

I enlighet med god revisionssed har revisorerna upprättat en flerårig revisionsstrategi för det långsiktiga revisionsarbetet. Revisionsstrategin är ett internt policydokument för valda revisorers arbete i Lomma kommun.

Kommunstyrelsens och nämndernas protokoll

Revisorerna har på sedvanligt sätt tagit del av kommunstyrelsens och samtliga nämnders protokoll.

Revisorerna har också sammanträffat med berörda förtroendevalda och anställda företrädare för nämnderna och styrelsen varvid vi har delgivit våra synpunkter och bedömningar med anledning av granskningarna. Uppföljning härav ingår i det löpande revisionsarbetet.

Lekmannarevision

Revisorerna har genom utsedda lekmannarevisorer ändamålsgranskat de av kommunen, hel- och delägda bolagen samt samordningsförbund och stiftelser.

Kommunfullmäktige

Revisorerna har träffat kommunfullmäktiges presidium för att informera om revisionens verksamhet, diskuterat revisorernas budget samt framtida val av granskningsinriktning.

Revisionen har under året deltagit i utbildning inom olika områden som berör den kommunala revisionen. Revisionen har även haft erfarenhetsutbyte med andra revisionsgrupper bland annat genom gemensamma utbildningsdagar.

Sakkunnigt biträde

Revisorerna har som sakkunnigt biträde anlitat PwC. Revisionens sakkunniga har även medverkat i revisionsnära rådgivning.

Årets ekonomiska resultat

Kommunrevisionens verksamhet redovisar ett underskott gentemot budget på 6 tkr.

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2011

Lomma kommun

.....
Carl-Gustaf Folkesson
Sven Rosén
Mattias Haraldsson
Sofie Holmkvist

13 april 2012

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
	Inledning	3
1.1	Bakgrund	3
1.2	Revisionsfråga och metod	3
2	Granskningsresultat	5
2.1	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
2.1.1	Förvaltningsberättelse	5
2.1.1.1	Översikt över utvecklingen av verksamheten	5
2.1.1.2	Investeringsredovisning	7
2.1.1.3	Driftredovisning	8
2.1.2	Balanskrav	10
2.1.3	God ekonomisk hushållning	10
2.1.3.1	Finansiella mål	11
2.1.3.2	Mål för verksamheten	11
2.1.4	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag	12
2.2	Rättvisande räkenskaper	12
2.2.1	Resultaträkning	12
2.2.2	Balansräkning	14
2.2.3	Kassaflödesanalys	16
2.2.4	Sammanställd redovisning	16
2.2.5	Tilläggsupplysningar	16

1 Sammanfattning

Vi bedömer att årsredovisningen i all väsentlighet redogör för **utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen**.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på **rättvisande räkenskaper** och är upprättad enligt god redovisningssed.

Vi instämmer i kommunstyrelsens bedömning av att balanskravet har uppfyllts.

Vi bedömer att de finansiella målen delvis uppnåtts utifrån rapporteringen i förvaltningsberättelsen.

Vi bedömer att målen för verksamheten uppnåtts till övervägande del utifrån återrapporteringen i förvaltningsberättelsen.

Avseende de nämndsmål som fullmäktige valt ut som särskilt viktiga noterar vi att måluppfyllelsen har förbättrats i förhållande till föregående år.

Avseende nämndernas budgetavvikelser noterar vi att fullmäktige har godkänt socialnämndens underskott för år 2011 på -10,5 mnkr. Gällande barn- och utbildningsnämnden noterar vi att nämnden visat varierande grad av underskott under fyra år i följd.

Av förvaltningsberättelsen framgår tydligt att kommunens avgiftsfinansierade verksamheter har obalans mellan intäkter och kostnader, framförallt avseende vatten- och avloppsverksamheten (-2,3 mkr) och hamnverksamheten (-1,8 mkr). Inom vatten- och avloppsverksamheten har konsekvensen blivit att skattekollektivet har fått täcka upp för ej återhämtade underskott från 2008 på 2,2 mkr. Åtgärder behöver vidtas så att dessa verksamheter uppnår balans mellan kostnader och intäkter enligt fullmäktiges riktlinjer.

Vi bedömer att det är av största vikt att kommunstyrelsen, med tanke på sin uppsiktsplikt, vidtar åtgärder för långsiktigt säkerställa balansen mellan intäkter och kostnader i synnerhet med tanke på den kraftiga befolkningstillväxten och de krav som detta medför på den kommunala verksamheten. För att ha en god ekonomisk hushållning på sikt krävs ett resultat som över tiden värdesäkrar kommunens förmögenhet och att återinvesteringar självfinansieras.

Vi anser att det är en brist att socialnämndens rapportering av intern kontroll saknas i förvaltningsberättelsen.

Vi bedömer det som väsentligt att kommunen de närmaste åren särskilt uppmärksammar vikten av att prioritera i investeringsverksamheten där de ekonomiska konsekvenserna vägs mot behovet att leverera kommunala tjänster till

medborgarna. Vidare anser vi att åtgärder ska vidtas för att förbättra budgetföljsamheten.

Vi bedömer att driftredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed. Därutöver har kommunen upprättat en resultaträkning, kassaflödesanalys och balansräkning för va-verksamheten i enlighet med lagstiftningens krav på särredovisning av affärsdrivande verksamhet.

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

Inledning

1.1 Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är Kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

1.2 Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys

- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige.

Granskningen har utförts enligt god revisionsred. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

2 Granskningsresultat

2.1 Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

2.1.1 Förvaltningsberättelse

2.1.1.1 Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i all väsentlighet överensstämmer med kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Analysen av årets resultat och kommunens ekonomiska ställning ger en rättvisande bild. Förvaltningsberättelsen innehåller uppgifter om kommunens pensionsåtagande och pensionsmedelsförvaltningen.

I förvaltningsberättelsen görs en jämförelse av kommunens finansiella profil mot andra skånska kommuner för perioden 2008 – 2010. Av kommentarerna framgår att kommunen behöver ha en resultatnivå på 2,5 procent av skatter, statsbidrag och utjämningsar för att kunna möta framtida utmaningar.

Händelser av väsentlig betydelse

I förvaltningsberättelsen redovisas till viss del väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret. Vi anser att denna redovisning kan ske samlat för att ge en bättre överblick. Nämndernas redovisningar innehåller information om händelser som varit av betydelse på verksamhetsnivå.

Förväntad utveckling

Årsredovisningen innehåller en beskrivning av befolkningsutvecklingen där kommunen växte med 2,1 procent (458 invånare) under år 2011 jämfört med Skåne Län som växte med 0,8 procent. Den kraftiga befolkningstillväxten drivs av den omfattande byggnationen som pågår. Kommunen är den tredje snabbast växande kommunen i hela Sverige relativt sett. Noterbart är att kommunen har störst andel ungdomar (- 17 år) i Skåne med 25,4 procent. Även andelen 65 – år är något högre jämfört med Skåne och uppgår till 20 procent. Bedömningen är att gruppen ungdomar även fortsättningsvis kommer att öka vilket innebär fortsatta krav på planeringen av kommunens verksamheter för att möta behoven samtidigt som de ekonomiska målsättningarna för god ekonomisk hushållning ska följas.

Väsentliga personalförhållanden

Totala antalet anställda (tillsvidare- och visstidsanställda) ökade under år 2011 till totalt 1 339 personer vilket innebär en ökning med 89 personer jämfört med föregående år (ca sju procent). Socialnämnden har ökat andelen anställda med 16 procent och tekniska nämnden med 10 procent medan barn- och utbildningsnämnden har ökat med drygt 4 procent. Några förklaringar till dessa

ökningar görs inte i förvaltningsberättelsen. Personalomsättningen låg på knappt 11 procent vilken är en minskning jämfört med föregående år.

Noterbart är att totalt 145 tjänster utannonserades under året där i snitt 21 personer sökte varje utlyst tjänst.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas i enlighet med KRL 4:1 a, vilket innebär att frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. Den totala sjukfrånvaron (uttryckt som andel av andelen tillgänglig arbetstid) har ökat till 4,8 procent jämfört med år 2010 då sjukfrånvaron låg på 4,3 procent. Ökningen ligger i åldergrupperna 49 år och yngre. Långtidssjukfrånvaron (över 60 dagar) har dock minskat med 10 procent jämfört med föregående år till 20,8 procent. Detta tillskrivs ett effektivare rehabiliteringsarbete. Avseende frisknärvaron har den försämrats något i jämförelse med föregående år. Noterbart är att delar av kommunens verksamheter inom socialnämnden och tekniska nämnden drivs i entreprenadform vilket bör beaktas vid jämförelser av sjuktal med andra kommuner.

I den arbetsmiljöundersökning som genomförts där knappt 70 procent av de anställda svarade, fick kommunen goda omdömen som arbetsgivare både vad gäller den fysiska såväl som den psykosociala arbetsmiljön.

Löneökningarna för år 2011 uppgick till 2,2 procent i genomsnitt för kommunens anställda.

Gemensam förvaltningsberättelse

Generellt bedömer vi att informationen om kommunens bolag och övriga uppdragsföretag kan utvecklas i förvaltningsberättelsen avseende ekonomi, risker, personal och prestationer (t ex i förhållande till budget och ägardirektiv). Lomma kommun arbetar aktivt med kommunala entreprenader varför det skulle tillföra informationsvärde om det gick att följa upp utfallet av dessa i årsredovisningen t ex avseende volymer i förhållande till den totala volymen.

Avseende specifikt informationskraven i RKR 8.2 saknas en sammanfattande tabell över de ekonomiska transaktionerna och relationerna inom koncernen.

Pensionsförpliktelser och dess finansiering (RKR 7.1)

I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1. Det som kan tydliggöras är vad som är återlånade medel, dvs skillnaden mellan totala pensionsförpliktelser (432,8) och marknadsvärdet på förvaltade medel (221,7 mkr), 211,1 mkr.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten

I förvaltningsberättelsen redovisas nämndernas arbete med intern kontroll med hjälp av en fyrgradig tabell med bedömningarna: *svag, tillfredsställande, god* samt *mycket god*. I denna sammanställning ingår inte socialnämnden eftersom de enligt

uppgift inte har lämnat någon uppföljning. Övriga nämnder intern kontroll bedöms som god. Vi anser att det är en klar brist att inte socialnämndens interna kontroll ingår i redovisningen med tanke på kommunstyrelsens övergripande ansvar för intern kontroll. Vidare anser vi att det bör framgå av informationen i vilken utsträckning som nämnderna har utgått från en risk- och väsentlighetsanalys i sitt arbete.

Under år 2011 togs kvalitetsdeklarationerna bort och ersattes istället av en gemensam kommunikationsplanering. Antalet synpunkter som inkommit till LUKAS uppgick till 1 375 vilken är en ökning med 13 procent i jämförelse med föregående år.

För att få även ett medborgarperspektiv redovisas fem olika områden som anses ha betydelse för medborgaren: tillgänglighet, trygghet, delaktighet och information, kostnadseffektivitet samt kommunen som samhällsutvecklare. Resultaten redovisas med hjälp av SKL:s "Kvalitet i korthet". I huvudsak bedöms trenden som positiv för de olika områdena i förhållande till föregående mätning.

2.1.1.2 Investeringsredovisning

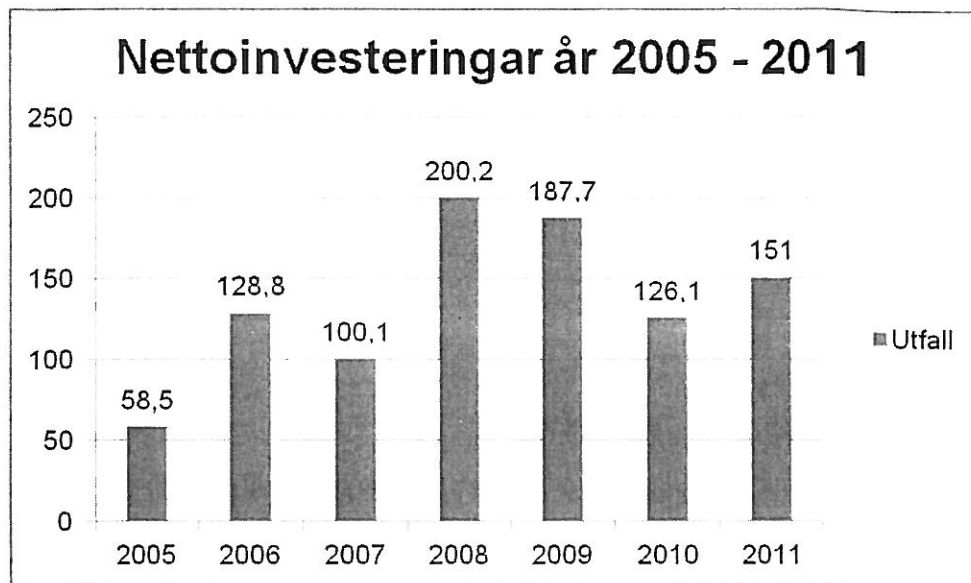
Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Investeringsutfallet uppgick till 158,2 mkr (151 mkr netto) år 2011. Budgeterade investeringsmedel för verksamhetsåret var 214 mkr. Detta innebär att 74 % av budgeten har förbrukats under året. En stor andel av investeringarna utgörs av projekt inom skolan (ca 68 mkr):

- Fladängsskolan, 42,1 mkr
- Brohus förskola, 15,1 mkr
- Skolbyggnad för Montessori i Bjärred, 10,6 mkr

Vi har noterat att det finns en bristande följsamhet mot budget för flera av de avslutade och pågående investeringsprojekten. Vi bedömer att det är av stor vikt att åtgärder vidtas för att förbättra följsamheten.

Som framgår av diagrammet ovan är investeringsnivån fortsatt hög. I genomsnitt har nettoinvesteringarna legat på ca 150 mkr per år, räknat på de fem senaste åren. Detta är nivåer som Lomma kommun normalt inte kan självfinansiera genom resultat och avskrivningar.

Mot bakgrund av en hög exploateringsnivå och den snabba befolkningstillväxten kommer det sannolikt krävas en hög investeringsnivå även fortsättningsvis. Samtidigt som det är positivt att kommunen är attraktiv som boendeort innebär detta även risker.

Ur ett finansiellt perspektiv har kommunen ökat sina långfristiga lån med 60 mkr under år 2011, vilket är en konsekvens av investeringsverksamheten. I framtiden kommer kommunens resultat belastas med räntekostnader, avskrivningar och drift för den service som byggs ut.

Vi bedömer det som väsentligt att kommunen de närmaste åren särskilt uppmärksammar vikten av att prioritera i investeringsverksamheten där de ekonomiska konsekvenserna vägs mot behovet att leverera kommunala tjänster till medborgarna.

2.1.1.3 Driftredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Nämnd	Bokslut 2008	Bokslut 2009	Bokslut 2010	Prognos per maj 2011	Prognos per aug 2011	Bokslut 2011
Kommunstyrelse*	3,6	-2,3	2,0	0,0	-0,1	0,8
Socialnämnd	1,4	-6,1	-7,8	-10,1	-12,3	-10,5
Barn- och utbildningsnämnd	-7,8	-3,6	-2,6	0,0	-1,8	-2,4
Kultur- och fritidsnämnd	0,8	0,4	2,1	0,2	0,2	0,3
Teknisk nämnd	-7,4	0,5	0,2	0,0	-0,3	5,2
Miljö- och byggnadsnämnden	0,5	-0,3	-0,6	0,1	0,2	-0,6
Summa:	-8,9	-11,4	-6,7	-9,8	-14,1	-7,2

Inför verksamhetsåret 2011 infördes en ny modell för tilldelning av resurser till nämnderna som innebar att den så kallade tillväxtposten, för bland annat befolkningsförändringar, ingick i budgeten. Signalen till nämnderna var att den av fullmäktige beslutade budgeten skulle hållas och nämnderna skulle tillskapa egna reserver för att hantera ytterligare förändringar i verksamheten.

Av ovanstående tabell framgår att barn- och utbildningsnämnden visar varierande grad av underskott för samtliga fyra år i jämförelsen. För år 2011 uppgår underskottet till -2,4 mnkr där förskola och grundskola redovisar ett underskott med -6,9 mnkr medan gymnasie- och vuxenutbildningen visar ett överskott på 4,3 mnkr. Orsakerna till underskotten förklaras med att antalet barn i åldern 1 - 3 år ökade med 25 fler än vad bedömningen var i befolkningsprognosen samt ökat behov av särskilt stöd i målgruppen. Vilka åtgärder som nämnden vidtagit med anledning av dessa underskott framgår till viss del av förvaltningsberättelsen. Det kan dock konstateras att dessa åtgärder inte varit tillräckliga för att uppnå en ekonomi i balans.

Socialnämndens underskott på -10,5 mnkr innebar en viss upphämtning i jämförelse med det befarade underskottet per augusti månad på -12,3 mnkr. Av förvaltningsberättelsen framgår att nämnden varit aktiv vad gäller beslut och planering av åtgärder för att begränsa underskotten. Vidare framgår att fullmäktige vid sitt decembermöte godkände socialnämndens negativa avvikelse.

Tekniska nämnden redovisar ett överskott på 5,2 mnkr där den skattefinansierade delen visar ett överskott på 7,9 mnkr bla beroende på exploateringsnetto (2,8 mnkr) samt högre intäkter än vad som budgeterats (3,5 mnkr). Den avgiftsfinansierade verksamheten redovisar ett underskott på -2,7 mnkr (se vidare avsnitt 3.2.1).

2.1.2 Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunstyrelsens bedömning av att balanskravet har uppfyllts. Balanskravsavstämningen redovisas enligt nedan:

	År 2011	År 2010	År 2009	År 2008	År 2007	År 2006
Årets resultat enligt resultaträkningen	17,9	42,9	15,2	111,8	31,3	76,9
- avgår realisationsvinster	-1,7	-1,2	-3,1	-124,5	-6,1	-6,3
- avgår realisationsvinst avyttr. pens.fv						-15,8
- avgår nedskrivning pensionsförvaltning				18,5		
Återföring av nedskrivning pens.fv			-18,5			
Justerat resultat	16,2	41,7	-6,4	5,8	25,2	54,8
Ingående resultat att återställa	0	-6,4	0	0	0	0
Resultat efter återställning	16,2	35,3	-6,4	5,8	25,2	54,8

Årets resultat på 17,9 mkr har justerats för realisationsvinster med - 1,7 mkr. Det fanns inget underskott att återställa. I förvaltningsberättelsen har en balanskravsutredning genomförts.

2.1.3 God ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att de finansiella målen delvis uppnås i och med resultat- och ställning 2011.

Vi bedömer att målen för verksamheten uppnås till övervägande del uppnås utifrån återrapporteringen i årsredovisningen.

2.1.3.1 Finansiella mål

I årsredovisningen görs en överskådlig avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2011:

Styrnyckeltal	Mål år 2010	Utfall år 2010	Måluppfyllelse
1 - Balansnivå	Målet ska uppgå till lägst 101 procent	Nyckeltalet uppgår till 101,6 procent	Målet är uppfyllt
2- Konsolidering	Målet är att verkligt eget kapital vid utgången av mandatperioden skall överstiga eget kapital per 2010-12-31 uppräknat med nettoprisindex.	Konsolideringsgraden uppgår till 0,6 procent	Målet är uppfyllt
3- Andel avsatta medel i pensionsförvaltning i förhållande till pensionsskuld	Värdet av medel insatta i pensionsförvaltning i förhållande till pensionsskuld. Kvoten ska uppgå till lägst 50 procent.	Nyckeltalet uppgår till 49,9 procent	Målet är inte uppfyllt
4- Skuldernas andel av skatteintäkterna	Samtliga skulder, exl. skulder avseende investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet och värdet av medel avsatta till pensionsförvaltning dividerat med skatteintäkter. Kvoten ska högst uppgå till 71 procent.	Nyckeltalet uppgår till 81,5 procent	Målet är inte uppfyllt
5- Borgensförbindelser	Samtliga borgensförbindelser, exklusive borgen för helägda kommunala bolag, inte ska överstiga nivån per 20101231	Borgensförbindelserna uppgår till 39,1 mnkr vilket är 0,2 mnkr högre än vid utgången av år 2010	Målet är inte uppfyllt

2.1.3.2 Mål för verksamheten

De av fullmäktige beslutade målen för god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv är indelade i fem målområden enligt nedan:

Mål	Måluppfyllelse
• Medborgarsamverkan	2 av 3 mål bedöms vara uppfyllda
• Hushållning med personalresurser	1 av 3 mål bedöms vara uppfyllda
• Hushållning med personalresurser	2 av två mål bedöms vara uppfyllda
• Tillväxt och dynamik	Målet bedöms inte vara uppfyllt
• Omvärlden	Målet bedöms vara uppfyllt

Sammanfattningsvis innebär detta att av de totalt tio målen för god ekonomisk hushållning så bedöms fem av dessa inte vara uppnådda. Noterbart är att för två av dessa mål har ingen mätning genomförts under året vilket per automatik innebär att målet inte är uppfyllt. Medan hänsyn taget till detta förhållande är den faktiska måluppfyllelsen något bättre.

2.1.4 Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag, samt att fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Bedömning och iakttagelser

I förvaltningsberättelsen redovisas de nämndsmål som fullmäktige har bedömt som särskilt viktiga. Utfallet av måluppfyllelsen framgår av nedanstående tabell:

Nämnd	Målet är uppfyllt	Målet bedöms vara uppfyllt	Målet är inte uppfyllt
Kommunstyrelsen	4		
Socialnämnd	2		1
Barn- och utbildningsnämnd	4	1	
Kultur- och fritidsnämnd	5	1	
Teknisk nämnd	2	2	
Miljö- och byggnadsnämnden	1	1	
Totalt	18	5	1

Utfallet för år 2011 avseende måluppfyllelsen innebär en förbättring i förhållande till föregående år då 14 mål bedömdes vara uppfyllda och 5 mål bedömdes som inte uppfyllda.

I övrigt anser vi att nämndernas redovisningar är strukturerade och informativa vilket ger en förståelse för nämndernas förutsättningar inom respektive ansvarsområde. De nyckeltal som kompletterar nämndernas redogörelser anser vi till övervägande del bidra till denna förståelse.

2.2 Rättvisande räkenskaper

2.2.1 Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat. Årets resultat redovisas till 17,9 mkr.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år:

Mkr	Utfall år 2010	Utfall år 2011	Ökn/ minskn %
Verksamhetens intäkter	177,0	182,7	3,2%
Verksamhetens kostnader	-986,4	-1 046,8	6,1%
Avskrivningar	-46,6	-50,3	7,9%
Verksamhetens nettokostnader	-856,0	-914,4	6,8%
Skatteintäkter	878,5	925,6	5,4%
Generella statsbidrag	19,0	11,2	-41,1%
Summa skatter och statsbidrag	897,5	936,8	4,4%
Finansiella intäkter	5,7	9,3	63,2%
Finansiella kostnader	-4,3	-13,8	220,9%
Årets resultat	42,9	17,9	-58,3%

Poster i redovisningen som haft väsentlig påverkan på skillnaden mellan åren redovisas nedan.

- Verksamhetens intäkter har ökat med 5,7 mkr, en del av förklaringen till ökningen är exploateringsnetton och realisationsvinster (4,5 mkr).
- Verksamhetens kostnader har ökat med 60 mkr, vilket är en väsentlig ökning. Fördyrningen inom nämndernas verksamhet (jmf med budget) är en del av förklaringen. Se 2.1.1.3. I verksamhetens kostnader ingår också 20,4 mkr som avser åtgärder för eftersatt underhåll.
- Ökningen av avskrivningskostnaderna med 3,7 mkr är en konsekvens av hög investeringsnivå i kommunen.
- Intäkterna för skatter och statsbidrag har ökat med 39 mkr. Det skall beaktas att 2010 års resultat innehöll ett särskilt konjunkturstöd på 20,5 mkr som inte återfanns år 2011.
- Finansnettot har vänt från positivt på 1,4 mkr 2010 till negativt med -4,5 mkr år 2011. Noterbart är att räntekostnaderna ökat med 4,9 mkr.

Av förvaltningsberättelsen framgår tydligt att kommunens avgiftsfinansierade verksamheter har obalans mellan intäkter och kostnader, framförallt avseende vatten- och avloppsverksamheten (-2,3 mkr) och hamnverksamheten (-1,8 mkr). Inom vatten- och avloppsverksamheten har konsekvensen blivit att skattekollektivet har fått täcka upp för ej återhämtade underskott från 2008 på 2,2 mkr.

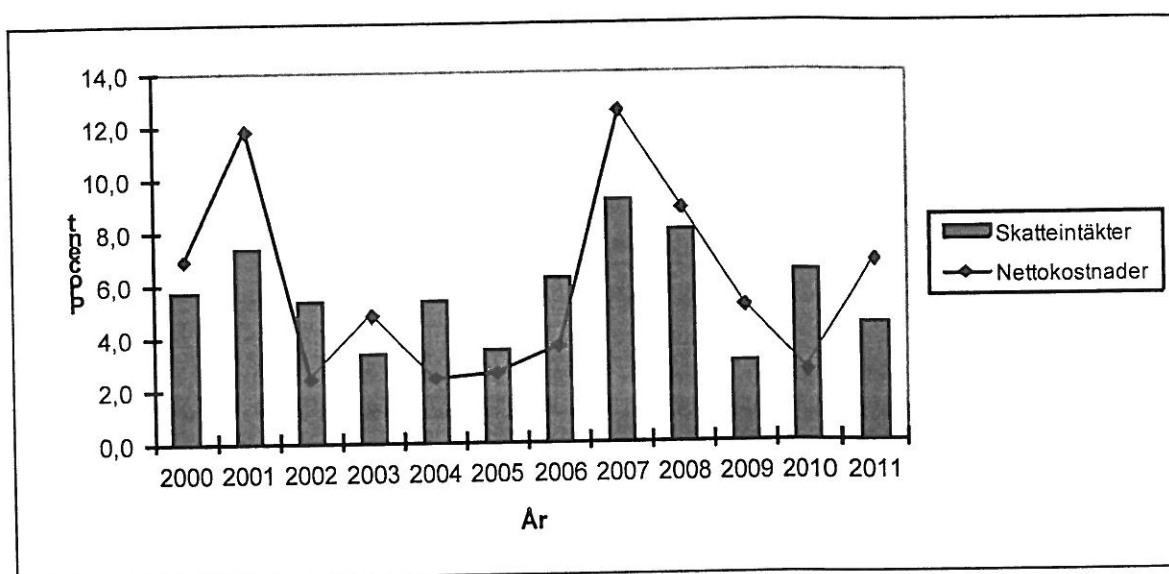

Åtgärder behöver vidtas så att dessa verksamheter uppnår balans mellan kostnader och intäkter enligt fullmäktiges riktlinjer.

Nettokostnadsutveckling

Diagrammet nedan visar för åren 2000 – 2011 hur många procent som nettokostnaderna ökat samt hur många procent som intäkterna för skatter och statsbidrag har ökat för respektive år. En viktig förutsättning för långsiktigt god ekonomisk hushållning är att det finns en balans mellan löpande intäkter och kostnader.

Diagrammet uppvisar under perioden år 2000 - 2011:

Under ovanstående tolv år har skatteintäkterna ökat med 67,5 procent samtidigt som nettokostnaderna har ökat med 70,3 procent. Detta visar tydligt att det råder en negativ balans mellan skatteintäkter och nettokostnader.

Vi bedömer att det är av största vikt att kommunstyrelsen, med tanke på sin uppsiktsplikt, vidtar åtgärder för långsiktigt säkerställa balansen mellan intäkter och kostnader i synnerhet med tanke på den kraftiga befolkningstillväxten och de krav som detta medför på den kommunala verksamheten. För att ha en god ekonomisk hushållning på sikt krävs ett resultat som över tiden värdesäkrar kommunens förmögenhet och att återinvesteringar självfinansieras.

2.2.2 Balansräkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL.

Materiella anläggningstillgångar

År 2011 togs en ny anläggningsmodul i bruk. Äldre avskrivna maskiner och inventarier som ej längre är i bruk har ej lästs in i den nya modulen. Rensningen i anläggningsregistret har varit betydande, men har ej påverkat resultatet. Värdet på de materiella anläggningstillgångarna uppgår till 1 130,9 mkr per den 31 december 2011.

Omsättningstillgångar

Exploateringsfastigheter

Kommunen redovisar omsättningstillgångar avseende exploateringsfastigheter till ett nettobelopp på 5,9 mkr (11,7 mkr år 2010) för exploateringsverksamhet. Det största kvarvarande exploateringsobjektet är Borgeby (netto 3,2 mkr) och Lomma Havsblick (netto 2,5 mkr). Resultatet år 2011 har påverkats positivt med 2,8 mkr (netto) av exploateringsverksamheten. Rådet för kommunal redovisning har uppdaterat sin ideskrift för redovisning av kommunal exploateringsredovisning. Vi rekommenderar en avstämning mot skriften år 2012.

Pensionsåtaganden

Kommunens totala pensionsförpliktelser uppgår år 2011 till 432,8 mkr för anställda inkl löneskatt. Av dessa är 417,5 mkr redovisade som en ansvarsförbindelse enligt kommunala redovisningslagen. Pensionsskulden redovisad som avsättning uppgår till 15,3 mkr.

De totala pensionsförpliktelserna har ökat med 42,6 mkr. En stor del av ökningen (ca 30 mkr) beror på en kalkylmässig effekt pga av sänkning av räntan som används för att värdera (nuvärdesberäkna storleken på framtida utbetalningar av pensioner) skuldens storlek.

Pensionsförvaltning

Enligt kommunens finanspolicy (KF 2011-06-09 § 60) ska fördelningen av värdepapper se ut enligt nedan:

	Min. %	Normalläge %	Max. %
Svenska aktier	0	30	60
Utländska aktier	0	20	30
Svenska räntepapper	40	50	100
Likvida medel	-	-	60

Vid avstämning av värdepappersportföljen per balansdagen såg fördelning ut enligt följande:

Svenska aktier	34,0 %
Utländska aktier	8,0 %
Räntebärande värdepapper	58,0 %
Portföljen tot.	100 %

Marknadsvärdet var vid årsskiftet 221,7 mkr jämfört med det bokförda bokvärdet som uppgick till 215,5 mkr.

Övriga avsättningar

För år 2011 finns inga avsättningar redovisade utöver avsättningarna för pensioner.

2.2.3 Kassaflödesanalys

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar. Vi bedömer även att noter finns i tillräcklig omfattning samt att överensstämmelse finns med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

2.2.4 Sammanställd redovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden. Den sammanställda redovisningen omfattar Kommunen, Lomma Servicebostäder AB och Lomma uthyrningsfastigheter AB, Lomma varmbadhus AB samt 25 procent av Kommunupphandling Syd AB.

Vi bedömer att beskrivningen angående konsolideringen av underliggande bolag har skett på ett korrekt sätt.

2.2.5 Tilläggsupplysningar

Bedömning och iakttagelser

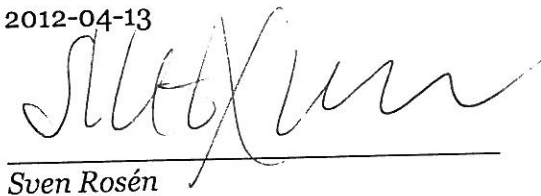
Årsredovisningens tilläggsupplysningar uppfyller i allt väsentligt kraven enligt KRL och rådets rekommendationer. Det finns dock avvikelser som bör beaktas enligt nedan:

- Avsättningen till pensioner bör tydliggöras med en specifikation av olika slag av pensionsförmåner (nr 2.1).
- Även om Lomma kommun inte beslutat om/lämnat bidrag till statlig infrastruktur är det en fördel om detta kommenteras i

redovisningsprinciperna då posten skall ingå i balansräkningen (KRL) och i kassaflödesanalysen (RKR 16.2).

- En översikt av de olika ekonomiska engagemangen inom kommunkoncernen bör redovisas (nr 8.2).
- Avseende redovisning av klassificering av pensionsmedelsförvaltningen, rekommenderar vi att RKR 20 beaktas till 2012 års bokslut då denna rekommendation blir normerande.
- Avstämningen av förändringen (årets investeringar, nedskrivningar, avyttringar etc) mellan ingående balans till utgåendebalans hos de materiella anläggningstillgångarna bör utvecklas i enlighet med nr 11.2
- De principer som gällt vid klassificering mellan finansiell leasing och operationell leasing bör framgå av redovisningsprinciperna, t ex avseende varför de långfristiga hyresavtalen betraktas som operationella (nr 13.1).
- Avseende pensionsförpliktelsen som redovisas som ansvarsförbindelse så bör de väsentliga poster som förändrat förbindelsens storlek framgå (nr 17).

2012-04-13

Sven Rosén

Projektledare

Carl-Gustaf Fokeson

Uppdragsledare